

Suomen vesialan kansainvälisen strategian toimintasuunnitelma 2022

1. Johdanto

Suomen vesialan kansainvälinen strategia (2018) on viiden ministeriön (UM, MMM, YM, TEM ja STM) yhteinen ohjaava strategia vuoteen 2030 saakka, jota myös sidosryhmät voivat hyödyntää toiminnassaan. Strategia rakentuu kolmelle painopisteelle (I Kestävä kehitys ja vesi; II Ihminen ja vesi ja III Rauha ja vesi) sekä niitä läpileikkaaville tavoitteille.

Strategian toimeenpanoa ohjaa toimintasuunnitelma, joka päivitetään vuosittain kansainvälisen vesivirkamiestyöryhmän johdolla. Toimintasuunnitelmassa strategian täytäntöönpanoa kuvataan vallitsevien olosuhteiden valossa, sekä määritellään uusia konkreettisia prioriteettitoimenpiteitä (vaikuttaminen ja rahoitus) alkavalle vuodelle; kaikkea ei tehdä kaikkina vuosina. Suomen vesialan kansainvälistä strategiaa toimeenpannaan yhteistyössä allekirjoittajaministeriöiden sekä sidosryhmien kesken. Toimintasuunnitelmassa kuvataan erityisesti julkishallinnon tekemää työtä strategian edistämiseksi. Toimeenpanoa seurataan kansainvälisessä vesivirkamiestyöryhmässä.

Toimintasuunnitelmassa esitetään lyhyesti vaikuttamisen ja rahoituksen päätoimenpiteet edelliseltä vuodelta ja tuodaan näkyväksi rahoituksen kanavoituminen eri strategiapihareille sekä ilmaistaan mahdolliset rahoitus- ja/tai vaikuttamisvajheet. Toimintasuunnitelman toisessa kappaleessa edellinen kausi (2021) arvioidaan lyhyesti. Edellisen vuoden johtopäätöksiin perustuen kolmannessa kappaleessa esitetään vaikuttamisen ja rahoituksen prioriteetit seuraavan vuoden (2022) toimenpiteiksi.

Koronapandemia on vaikuttanut merkittävästi kaikkeen toimintaan vuosina 2020 ja 2021 – niin myös vesialan suunnitelmien toimeenpanoon. Kaikki suunnitellut toimenpiteet eivät ole pandemian vuoksi toteutuneet, tai ovat viivästyneet, ja epävarmuutta on odotettavissa myös vuoden 2022 suunnitelmien suhteen. Suomen kehitysyhteistyöhankkeita on osin sopeutettu pandemiaan vastaamiseksi. Samalla koronakriisi on tuonut huomiota vesi-, sanitaatio- ja hygieniakysymyksille ja puutteille vettä ja sanitaatiota koskevan kestävä kehityksen tavoitteen SDG 6:n saavuttamisessa.

2. Toimenpiteet vuonna 2021

Julkisten toimijoiden toiminnasta ja Suomen vesialaan liittyvistä kannoista ja kansainvälisestä osallistumisesta vaihdetaan aktiivisesti tietoja kansainvälisessä vesivirkamiestyöryhmässä, joka kokoontui vuoden aikana neljä kertaa.

Vaikuttaminen

Vuonna 2021 vesialan keskeisiä ministeriöiden vaikuttamistoimenpiteitä olivat:

- Vesialan yritysten kansainvälistymisen ja viennin tukeminen yhteistyössä Suomen vesifoorumin (FWF) kanssa.
- Koronapandemian ja vesialan yhteyksien esillä pitäminen ja edistäminen sisäisessä ja ulkoisessa toiminnassa, erityisesti kansainvälisissä yhteyksissä;
- Vaikuttaminen kehityspolitiikan ylivaalikautisten periaatteiden suunnitteluun;
- Vesitematiikkaan liittyviin YK:n päätöslauselmiin vaikuttaminen (II-komitea, ihmisoikeusneuvosto, UNEA), erityisesti keskeinen rooli vuoden 2023 YK:n vesikonferenssia koskevissa neuvotteluissa;
- Vaikuttaminen keskusteluissa YK:n korkean tason vesikokouksen v. 2021 ja konferenssin v. 2023 sisällöstä ja valmisteluista – Suomen ja Egyptin johdolla v. 2021 vesikokoukseen laadittuun yhteislausumaan liittyi yli 160

1.2.2022, Helsinki

maata: YK:n jäsenmaiden kesken on laaja tuki vesiasioiden käsittelemiselle vahvemmin YK:ssa ja lausuma antaa hyvän ponnistuslaudan jatkotyölle;

- Aktiivisuus YK-kontekstissa toimivassa vesiystäväryhmässä, ystäväryhmän osallistaminen päätöslauselmavalmisteluun;
- Vesidiplomatian edistäminen osana rauhanvälitystä (tilaus selvitys, puheenvuorot monenvälisissä järjestöissä, Etyjin vesidiplomatia raportin vertaisarviointi, vesidiplomatiaosaamisen tarjoaminen aktiivisen rauhanvälitysprosessin tueksi); vesidiplomatian ”kohti ennakoivaa rauhanvälitystä” -projektin käynnistäminen (UM-MMM-YM) ja vesidiplomatia verkoston osallistaminen virtuaalitapaamisten kautta;
- Osallistuminen UNECE:n vesisopimuksen toimintaan ja rajavesistö sopimuksen työohjelman 2022-2024 suunnitteluun. Suomi osallistui laajalla kokoonpanolla sopimuksen 9. osapuolikokoukseen. Suomalainen asiantuntijatiimi oli laimassa Handbook on Water Allocation in a Transboundary Context -julkaisua (SYKE ja UEF). Suomen puheenjohtajuudella Task Force on Water_Food-Energy-Ecosystems Nexus -ryhmässä (ja ministeriöiden rahoituksella) laadittiin ja julkaistiin poikkisektoraalisten toimien ja investointien kooste ” Solutions and investments in the water-food-energy-ecosystems nexus: A synthesis of experiences in transboundary basins”;
- UNECE:n rajavesistö sopimukseen liittyvän vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan toiminnan suunnitteluun osallistuminen Bureaun jäsenenä sekä tietokartan laatiminen sopimuksen laajentamiseksi ja vaikuttavuuden lisäämiseksi;
- Suomen YK:n ihmisoikeusneuvostokampanjan (vaalit lokakuussa 2021, Suomi valittiin neuvostoon) tukeminen
- Suomi sitoutui Glasgow’n ilmastokokouksen yhteydessä Fair Water Footprints -aloitteeseen, jonka tavoitteena on edistää vesivastuullisuutta huomioiden vedenkulutuksen tuotteiden arvoketjujen eri vaiheissa. Aloitteen allekirjoittajina on valtioita, yksityisiä yrityksiä ja järjestöjä.
- EU:n ja Kiinan välisen vesiyhteistyön (China-Europe Water Platform, CEWP) sihteeristötehtäviin osallistuminen (troikka);
- Vaikuttaminen kehitysyhteistyön pääkumppanimaiden maastrategioiden ja -ohjelmien laadintaan.

Rahoitus

Tiedossa oleva Suomen vesialan kansainvälistä strategiaa toteuttava ministeriöiden rahoitus 2018–2030:

Kestävä kehitys ja vesi:	Ihminen ja vesi:	Rauha ja vesi:
49 025 416 euroa	59 728 535 euroa	4 100 682 euroa

Vesialan kansainvälinen rahoitus on toteutunut ennakoidulla tavalla, ja ministeriöiden rahoitus vesialalle on kohtuullisella tasolla. Koronakriisiin liittyvän elvytyksen kautta saattaa rahoitus olla kasvussa. Ministeriöt jatkoivat tukeaan FWF:lle ja UM:n, MMM:n ja STM:n osalta siirryttiin vuoden aikana onnistuneesti kolmevuotiseen ohjelmarahoitukseen. Joidenkin kehitysrahoitushankkeiden käynnistyminen on ollut ennakoitua hitaampaa, osin koronapandemiasta johtuen, mutta myös muista syistä.

Suomen kahdenvälinen kehitysyhteistyö Nepalissa suuntautuu vuosina 2021–2024 pääasiassa vesihuollon ja sanitaation parantamiseen sekä opetusalan tukemiseen. Kaikissa hankkeissa edistetään myös sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja sosiaaliseen osallisuuteen liittyviä tavoitteita.

- Kaukolämmen vesivarainhoitohanke (RVWRMP III). Vuosina 2016–2022. Hanketta toteutetaan Nepalissa, Suomen ja EU:n rahoituksella vuosina 2016–2022;
- Kestäviä vesi- ja sanitaatiopalveluita kaikille -hanke (Sustainable WASH for All). Vuosina 2021–2025 toteutettava vesi- ja sanitaatiohanke Karnalin syrjäisessä provinssissa Nepalissa;
- Arseenipitoisen juomaveden käytön vähentäminen Nepalissa vuosina 2020–2023. Hankkeen suomalaisina toteuttajina ovat Suomen ympäristökeskus ja Geologian tutkimuskeskus;
- Unicefin maaohjelman (CPAP 2018-2022) vesi- ja sanitaatio kattavuuden parantamiseen;

Etiopiassa Suomi parantaa kehitysyhteistyöllä veden ja sanitaation saatavuutta ja varmistaa, että myös vammaiset ja haavoittuvat henkilöryhmät hyötyvät niistä. Paikalliset yhteisöt koulutetaan huolehtimaan itse

1.2.2022, Helsinki

vesipisteiden ja vessojen toimivuudesta. Etiopian poliittinen epävakaus ei vielä ole suoraan vaikuttanut hankkeiden toteutukseen, mutta jatkossa riski tähän on suuri.

- COWASH IV (2021–2024) Etiopian maaseudun vesihuolto ja sanitaatiohanke. Hankkeen toimintamalli on yhteisöpohjainen: kyläläiset itse vastaavat vesihankkeen hallinnasta, toteutuksesta ja huoltotoiminnasta;
- Tuki Etiopian vesisektorin yhteisrahoitusohjelmalle (CWA),
- Keniassa vesisektorin yhteisrahoitusohjelman (J6P) kautta tuettiin vesiministeriön alaisuudessa toimivaa Water Services Trust Fundia. Hanke päättyi kesäkuussa 2021. Jatkossa Kenian vesisektoria on mahdollista tukea PIF-instrumentin avulla;
- Suomi keskeytti kehitysyhteistyönsä Afganistanissa elokuun puolivälissä 2021. Suomi on tukenut Unicefin vesialan WASH –hankkeetta. Hankkeen 2021 maksuosuus ehdittiin maksaa ennen tuen keskeytystä, ja UNICEF on jatkanut WASH -työtään Afganistanissa;
- Kirgisiassa ja Tadzikistanissa saatiin päätökseen kahden vesiteemaisten IKI-hankkeiden hankesuunnitelmat ja niiden toteuttaminen hyväksyttiin. Uzbekistanin ”vesi- IKI” on hankesuunnitteluvaiheessa;
- Kolumbiassa on jatkettu vesilaboratorioiden laadunvarmennusta kolmivuotisella IKI -hankkeella (2020-2023) SYKEN COFI-Water-hankkeella;

Vietnamin ja Suomen välinen yhteistyö on siirtynyt Vietnamin talouden kasvun myötä transitiovaiheeseen: perinteisestä kehitysyhteistyöstä siirryttiin kauppasuhteiden kehittämiseen. Vesialan yhteistyötä jatketaan yksityisen sektorin hankkeiden kautta mm. uuden PIF-rahoitusinstrumentin (Public Sector Investment Facility) avulla;

- Lisäksi UM rahoittaa useita kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhankkeita, joista osa sisältää vesiteemoja. Esimerkkinä tällaisesta Käymäläseura Huussi ry:n Sambian kuivasanitaatio-ohjelma.

3. Toimenpiteet vuodelle 2022

Vaikuttaminen

Vuoden 2022 vesialan keskeiset vaikuttamisprioriteetit voidaan jakaa Suomen vesialan kansainvälisen strategian tavoitteiden alle meneviin toimenpiteisiin ja toimiin, joilla pyritään vaikuttamaan laajemmin kansainväliseen vesipolitiikkaan Suomessa ja maailmalla. Strategian tavoitteet on ryhmitelty kolmen pilarin alle: kestävä kehitys ja vesi, ihminen ja vesi sekä rauha ja vesi.

Kestävä kehitys ja vesi

- UN-Waterin SDG 6 Acceleration Framework -aloitteen edistäminen, ml. osallistuminen UN-Waterin kokouksiin ja tapahtumiin ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa;
- Professori Hannele Pokan työn tukeminen WMO:n koordinoimassa vesi- ja ilmastokoalition Leaders-ryhmässä;
- Vaikuttaminen hallitusohjelman toimenpiteisiin vesistrategian painopisteiden, kehityspolitiikan ylivaalikautisten periaatteiden sekä EU:n ja Suomen Afrikka-strategioiden osalta;
- Vesivastuullisuuden edistäminen mm. aiemman VNTEAS-hankkeen ”Suomi ja suomalaisyritykset maailman vesivastuullisimmiksi vuoteen 2030 mennessä” tuloksia hyödyntäen; COP26 Glasgow Declaration on Fair Water Footprints –julistuksen toimeenpano;
- EU:n ja Kiinan väliseen vesiyhteistyöhön (China-Europe Water Platform, CEWP) osallistuminen
- Osallistuminen UNECE Committee on Environmental Policy -työssä UNECE-jäsenvaltiot kattavan Shared Environmental Information System (SEIS) kehitystyöhön. Vaikuttaminen erityisesti Working Group on Environmental Monitoring and Assessment -työryhmän kautta fokuksena Keski-Aasian valtiot, Kaukasuksen alue, SE Balkan;

1.2.2022, Helsinki

- Suomi jatkaa aktiivisesti toimintaa Fair Water Footprints -aloitteen toimeenpanossa ja aloitteen laajentamiseksi uusiin allekirjoittajiin.
- Toimitaan aktiivisesti veden roolin kasvattamiseen kansainvälisissä luonnon monimuotoisuuden sopimusten puitteissa esim. CBD -sopimus.

Ihminen ja vesi

- Suomen ihmisoikeusneuvostokauden tukeminen;
- Tuki UNECE:n rajavesisopimuksen vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan sihteeristölle, osallistuminen päätöksentekoon pöytäkirjan Bureaun jäsenenä, vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan päivitettyjen kansallisten tavoitteiden toimeenpanon edistäminen sekä tietokartan viimeistely ja toimeenpano. Osallistuminen vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan osapuolikokoukseen;
- Vesialan kansainvälisen strategian tavoitteiden edistäminen terveysturvallisuusyhteistyössä, jota toteutetaan kansainvälisten järjestöjen ja poikkialueellisten verkostojen kautta;
- Systemaattinen vesi- ja sanitaatioitoimien ja -infrastruktuurin vahvistamisen edistäminen pandemian elpymis- ja jälleenrakennustoimissa.

Rauha ja vesi

- Vesidiplomatiatyön ja -verkoston toiminnan vakiinnuttaminen ja kapasiteetin vahvistaminen;
- Vesidiplomatiatoimet valituilla maantieteellisillä kohdealueilla;
- Vesidiplomatiayhteistyön tiivistäminen strategisten partnereiden (maat, organisaatiot) kanssa, ja EU-komission suuntaan tehtävän yhteistyön kehittäminen erityisesti vesidiplomatian osalta;
- Osallistuminen UNECE:n rajavesisopimuksen 30-vuotisjuhlatapahtuman järjestämiseen ja itse tapahtumaan Tallinnassa tai virtuaalisesti;
- Tuki UNECE:n rajavesisopimuksen sihteeristölle ja aktiivinen työohjelman eteenpäin vienti työalueiden johtomaaroolleissa (seuranta ja arviointi, veden jakaminen, vesi-ruoka-energia-ekosysteemi –kytkökset).

Näiden lisäksi pyritään vaikuttamaan seuraaviin kokonaisuuksiin

- Vesialan kansainvälistymisen ja viennin edistäminen;
- FWF:n jäsenistön aktivointi kansainvälisen vesistrategian toteuttamisessa;
- Vesialan kansainvälisen rahoituksen kasvattaminen (toimijat pyrkivät vaikuttamaan tahoillaan);
- Kehitysrahoituksen vakiinnuttaminen nykytasolle ja toiminnan strategisempi jakautuminen eri pilareiden kesken;
- Vesitematiikkaan, erityisesti SDG 6:n, liittyviin YK:n päätöslauselmiin vaikuttaminen;
- Aktiivinen toiminta YK-kontekstissa toimivassa vesiyhteistyöryhmässä, ml. ohjausryhmässä;
- Osallistuminen YK:n korkean tason vesikokouksiin ja niiden valmisteluun sekä muihin tärkeisiin vesikokouksiin;
- Osallistuminen Tukholman vesiviikoille sivutapahtumien muodossa;
- FWF:n ja vesialan yritysten osallistuminen soveltuvalla tavalla IWA World Water Congressiin ja Dubai Expoon 2021–22;
- Mahdolliset synergiat tulevien EU-puheenjohtajuuksien kanssa, v. 2022 alkupuoli Ranska ja loppupuoli Tšekki.

Rahoitus

Vuoden 2022 rahoitusprioriteetteja ovat:

- Vesiosaamisen kasvu- ja vientiohjelman toteutus, mukaan lukien osana EU:n korona-velvoite- ja elvytysrahoitusta;
- UNECE:n rajavesisopimuksen rahoituksen ylläpitäminen;
- Vesidiplomatiaverkoston vahvistamishankkeen toteutus;
- Nepal ja Etiopia vesiohjelmakokonaisuuksien toiminnallistaminen
- Veteen ja sanitaatioon liittyvien PIF –hankkeiden valmistelu

1.2.2022, Helsinki

- SYKE:n Uzbekistanin IKI-hankkeen hankkeen (Finland's Water Sector Support to Uzbekistan, Phase I) valmistelu.
- PIF –hankkeiden valmistelu